

Kultur- och fritidsplan för Upplands-Bro

Gällande planperioden 2016 - 2019

Antagen av Kommunfullmäktige den 30 november 2016, Kf § 133

Innehåll

1	Inledning	3
1.1	Syfte – för vem och varför	3
1.2	På vilka grunder vilar en kultur- och fritidsplan?	4
1.3	Uppföljning – utvärdering	5
1.4	Trender i samhället	5
2	Vision 2035	7
3	Kulturskola	9
4	Kultur	10
5	Idrott – Motion – Friluftsliv	11
6	Turism	12
7	Fritidsgårdar – Ungdomens Hus	13

1 Inledning

Upplands-Bro kommun är en del av landets största storstadsregion. Kommunen är en tillväxtkommun med en relativt låg medelålder bland medborgarna. Som förortskommun till Stockholm finns såväl närheten till storstadens utbud som tillgången till stora naturresurser för rekreation och friluftsliv. I Upplands-Bro finns också unika kulturhistoriska värden att förvalta.

Vid sidan av en väl fungerande skola, barnomsorg och bra situation för äldre är tillgången till en meningsfull fritid en viktig del i en upplevd livskvalitet för kommunens innevånare.

En kommuns attraktionskraft påverkas i hög grad av tillgången till kultur- och fritidsverksamhet. Detta gäller inte bara för alla som redan bor i kommunen utan i lika hög grad för tänkta nyinflyttade och för företag som väljer bland orter vid nyetablering och lokalisering.

1.1 Syfte – för vem och varför

Kultur- och fritidsplanen riktar sig i första hand till kommunens innevånare. Planen har som avsikt att visa den service Upplands-Bro kommun i samverkan med andra aktörer vill uppnå inom området kultur och fritid. Planen berör även områden som besöksnäring, kulturmiljö och turistmål som kan tänkas öka kommunens attraktionskraft gentemot andra än de boende i kommunen.

En Kultur- och fritidsplan är ett kommunövergripande dokument som ger uttryck för kommunens samlade ambitioner och syn på verksamhetsområdets utveckling de närmaste åren. Planen är också avsedd att vara ett stöd i det framtida arbetet för såväl förtroendevalda som anställda i kommunen.

Huvuddelen av de områden som tas upp i planen är kultur- och fritidsnämndens ansvarsområde. Vidare ansvarar Utbildningsnämnden för utveckling av modersmålsarbetet och fritidsgårdar. Kommunstyrelsen för samhällsplanering och Tekniska nämnden för skötsel av grönområden och teknisk infrastruktur. Bygg- och miljönämnden för miljöfrågor och bygglov i nya områden. Socialnämnden för god samhällsmiljö och goda levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning.

Föregående Kultur och fritidsplan för perioden 2011-2014 togs fram i samarbete med ett stort antal intressenter. Förutom förtroendevalda och anställda inom olika delar av kommunens verksamheter deltog även föreningslivet. Även öppna möten för allmänheten genomfördes. Planen var därmed väl förankrad både i samhället och i tiden. Utifrån detta har beslut fattats att behovet av en omfattande omarbetning inte föreligger utan en revidering för den kommande perioden är relevant. Politiker, kontor inom kommunen och föreningslivet har uppmanats att inkomma med förslag till revideringar.

1.2 På vilka grunder vilar en kultur- och fritidsplan?

Kommunala dokument:

Kommunfullmäktige i Upplands-Bro har antagit ett antal program för den framtida utvecklingen och arbetsinriktningen. Kultur- och fritidsplanen ansluter till dessa program, i vilka det finns ett antal ställningstaganden som berör kultur- och fritidsverksamheten.

I **översiktsplanen** läggs bland annat den övergripande markanvändningen i kommunen fast. Utifrån den så arbetar kommunen med att ta fram en fördjupad översiktsplan.

Grönplanen från 2008 och det fördjupade kulturmiljöprogrammet från 2001 är underlag för att bland annat användas i kommunens fysiska planering.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och regeringens *Strategi för funktionshinderpolitiken 2011 - 2016* är viktiga dokument.

Äldreplanen är en strategisk plan för äldreomsorgen som anger dess mål och inriktning. När allt fler äldre bor kvar i den egna bostaden ökar behovet av mötesplatser för samvaro och gemensamma aktiviteter. Kommunen arbetar aktivt med förebyggande insatser för äldre för att minska social isolering och ensamhet som kan innebära både fysisk och psykisk ohälsa.

I de **politiska målen** framgår bland annat att kultur- och fritidsaktiviteter är en viktig del i vår kommun.

Kommunens **biblioteksplan** anger inriktningen för bibliotekens utveckling under de närmaste åren.

Effektivare energianvändning, giftfria kretslopp och effektivare transporter är viktiga mål i den **miljöplan** som antagits.

Kommunens goda möjligheter att skapa livskvalitet genom fritid och rekreation ska marknadsföras sågs i den beslutade **näringslivsstrategin**.

Övriga Dokument:

Kultur- och fritidsverksamheten i en kommun är i huvudsak en frivillig verksamhet. Med några få undantag är det upp till kommunen att besluta om man vill satsa resurser på dessa områden och i så fall hur mycket. Det betyder att någon statlig reglering genom lagar och föreskrifter i princip inte förekommer med undantag av bibliotekslagen.

Bibliotekslagen villkorar att kommunen ska ha åtminstone ett folkbibliotek. Prioriterade grupper är barn, unga och personer med funktionsnedsättning.

I **FN:s barnkonvention** erkänns barns rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder och rätten att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet.

I **Lagen om kulturminnen** (1988:950) anges bland annat allas ansvar för fornminnen.

Vissa av riksdagen beslutade politiska mål för den statliga politiken kan också ha betydelse för den kommunala verksamheten även om de inte är direkt styrande. Dit hör bland annat:

- **Målen för den statliga kulturpolitiken**
- **Den nationella ungdomspolitiken**
- **Den statliga idrottspolitiken.**

1.3 Uppföljning – utvärdering

Kultur- och fritidsnämnden har ansvarat för att en Kultur- och fritidsplan upprättats. Det är också Kultur- och fritidsnämnden som kommer att följa upp och utvärdera planen och rapportera vidare till kommunfullmäktige. Nämnden upprättar inför detta arbete de riktlinjer som ska gälla för uppföljning, utvärdering och uppdatering av planen utifrån de utvärderingar som genomförts.

1.4 Trender i samhället

Arbetet med kultur- och fritidsverksamheten påverkas inte bara av de lokala förutsättningar som råder och den politiska viljan hos de förtroendevalda i kommunen. Från tid till annan uppstår nya trender och företeelser i samhället vilka även får genomslag på lokal nivå i alla kommuner.

Folkhälsodebatten är ett sådant exempel som ställer krav på kommunerna att mer tänka på insatser för vuxna och inte minst för äldre med förhoppningen att förlänga den friska delen av livet. Debatten pekar också på behovet av att skapa helt nya förutsättningar för fysisk aktivitet för den stora grupp barn och ungdomar som inte rör sig tillräckligt.

Klimat- och energifrågor ökar ständigt i aktualitet. Detta leder till diskussioner om mer energieffektiva idrottsanläggningar samt ett ifrågasättande av vissa idrotters krav på att kunna bedriva verksamhet året runt oavsett årstid.

Ett minskat deltagande i föreningslivet leder till ett behov av nya sätt att stödja ungdomars spontana aktiviteter utanför traditionellt föreningsliv.

Föreningars förmåga att attrahera nyanlända blir viktig och de blir en avgörande faktor att skapa en fungerande **integration** i kommunen.

Inom den traditionella verksamheten har **bibliotekens roll** utvecklats till mötesplatser för nya tekniker och informationsinhämtande, där kraven på stöd och service är helt andra än för tio år sedan.

Den kommunala **kulturskolan** som under lång tid bara arbetade med musik är på väg att bli en verklig kulturskola för att möta intressen inom många konstformer.

Den tidigare situationen där kommunen och föreningslivet var de självklara aktörerna när det gällde att äga och finansiera anläggningar och genomföra verksamhet har också förändrats. **Fler privata entreprenörer** har tillkommit, vilka även ibland driver anläggningar och verksamheter på kommunernas uppdrag. **Fler föreningar äger och driver egna anläggningar.** **Partnerskapslösningar** mellan offentliga, ideella och privata intressen har blivit vanligare.

Den rent kommersiella delen av kultur- och fritidssektorn ökar kraftigt. I takt med att människor är beredda att lägga en större andel av sina inkomster på kultur- och fritidsintressen växer också intresset för sektorn hos näringslivet. Det kan också leda till att kommunens roll som aktör inom kultur- och fritidsområdet påverkas.

Tillgänglighet, i form av att ge personer med funktionsnedsättning möjlighet att delta på samma villkor som alla andra, är självklar i all planering som görs. Medborgarnas krav på tillgänglighet i form av öppettider, ökad service och varierat utbud blir också allt viktigare för kommunerna att leva upp till.

Som tidigare nämnts blir **kulturen och fritiden allt viktigare som strategiska områden** när det gäller en kommuns attraktionskraft och därigenom också den ekonomiska tillväxten på sikt.

2 Vision 2035

Kommunens som ger plats

Nyfikenhet: Vi vågar vara nyfikna. Vi tar initiativ, är öppna och mottagliga för nya tankar och synsätt.

Omtanke: Vi bryr oss. Omtanken om varandra och vår närmiljö ger hållbarhet och plats för tillit.

Liv: I Upplands-Bro känner alla sig trygga. Här ges alla möjlighet att hitta sin plats, skapa sina livschanser och tillsammans forma framtiden

Detta vill vi uppnå genom att

- erbjuda ett växande kultur- och fritidsutbud
- erbjuda ett efterfrågat kultur- och fritidsutbud av hög kvalitet
- erbjuda ändamålsenliga och tillgängliga ytor (lokaler) inom kultur- och fritidsområdet
- skapa bra förutsättningar för föreningslivet
- delta i planprocesser så att kultur- och fritidsnämndens kompetens tas tillvara
- verka för jämställdhet inom kultur- och fritidsområdet
- verksamheter inom kultur och fritidsområdet ska möjliggöra spontanaktiviteter
- verka för inspirerande miljöer
- ställa miljökrav vid upphandlingar och vid nyinvesteringar i fastigheter inom kultur- och fritidsområdet.

Våra verksamheter och anläggningar erbjuder mötesplatser i den offentliga miljön. Både kommuninvånare och besökare ges goda möjligheter till natur-, kultur- och fritidsupplevelser.

Vi samverkar med föreningsliv, studieförbund och andra aktörer vid olika festdagar, lovverksamhet och andra arrangemang som knyter an till våra verksamheter.

Sedan slutet av 70-talet fanns ett nätverk skapat för att samordna det drogförebyggande arbetet. Nätverket inriktade sig på att skapa förutsättningar för att stärka frisk- och skyddsfaktorer. Planer finns att kommunen åter ska starta ett preventivt arbete över nämndgränserna, där olika nätverk blir en viktig del.

Arbetsätt:

- samverkan mellan nämnder och dess kontor
- kontinuerlig dialog med brukarna
- alla får ett gott och öppet bemötande
- utbildad och kompetent personal

- uppdaterad hemsida
- säkerställa kvalitén genom brukarenkäter inom alla verksamhetsområden.

Långsiktiga mål kan infalla både under och efter planperioden 2016-2019.

3 Kulturskola

Verksamhetsidé

Kulturskolan ska erbjuda skapande verksamheter för barn och ungdomar i Upplands-Bro kommun. Eleverna ska med hjälp av välutbildade pedagoger få möjligheter att utvecklas utifrån var och ens förutsättningar och intressen.

Kulturskolan ska vara en självklar samarbetspartner för grundskola och gymnasium. Kulturskolans aktiviteter under skoltid ska ske i samråd med skolan.

Detta vill vi uppnå genom att

- erbjuda undervisning i instrumentalspel, sång, dans och teater
- ha fördjupningskurser för den som vill utvecklas mer
- vara en mötesplats där man får träffa andra med samma intresse
- erbjuda samspel i grupper och orkestrar
- låta eleverna framträda i, för dem, utvecklande sammanhang
- undervisa under eller i samband med skoldagen för största möjliga tillgänglighet
- bredda vårt utbud med bild och form.

Långsiktiga mål:

- Bli en kulturskola för alla åldrar, både yngre barn och vuxna.

4 Kultur

Verksamhetsidé

I Upplands-Bro ska alla barn, unga och vuxna ha tillgång till ett efterfrågat kulturutbud av hög kvalitet och möjlighet till eget skapande inom de konstnärliga uttrycken. Alla ska ha tillgång till bibliotek som stimulerar lusten att läsa, som väcker nyfikenhet och inspirerar till sökandet efter kunskap. Kommunens kulturarenor ska vara angelägna och attraktiva, mötesplatser för samtid och kulturhistoria, tillgängliga för alla. Kulturen ska skapa delaktighet i samhällslivet och därmed bidra till vår förmåga att förstå oss själva och vår omvärld.

I Upplands-Bro samspelar **bildkonst, bibliotek¹, kulturmiljöer** och **scenkonst** för att skapa dynamik, bredd och djup i kulturutbudet.

Detta vill vi uppnå genom att

- prioritera barn och unga, i skolan och på fritiden
- skapa inspirerande miljöer och möjligheter till eget skapande
- genom marknadsföring och service skapa tillgänglighet, delaktighet och inspiration till utbudet, kulturarenorna och kulturmiljöerna
- utveckla samverkan och stöd till förskola, skola och omsorg
- utveckla samverkan och stöd till föreningsliv
- satsa på verksamhet som syftar till att öka språk-, skriv- och läsutveckling
- satsa på flera sorters medier, flera språk och mer uppsökande verksamhet
- använda enprocentsregeln för konstnärlig utsmyckning vid ny- och ombyggnation av lokaler ägda av kommunen
- uppmärksamma behovet av konstnärlig gestaltning, mötesplatser och lokaler för kulturella aktiviteter vid planeringen av nya bostadsområden.

¹ se Biblioteksplan för Upplands-Bro bibliotek på www.upplands-bro.se

5 Idrott – Motion – Friluftsliv

Verksamhetsidé

Upplands-Bro kommun ska ha ändamålsenliga, välskötta och tillgängliga idrotts- och friluftsanläggningar. Kommunens invånare ska ha goda möjligheter till idrott, motion och rekreation. Ett varierat utbud av anläggningar ska erbjudas både föreningar och privatpersoner vilket ger möjlighet till både organiserad verksamhet och spontana aktiviteter. Ett rikt föreningsliv inom området är viktigt.

Detta vill vi uppnå genom att

- samverka med föreningslivet avseende anläggningarnas utformning, innehåll och drift
- samverka med föreningslivet angående lovaktiviteter och föreningsdagar
- stödja föreningslivet framför allt genom ekonomiska bidrag och subventionerade lokaler/anläggningar
- utveckla friluftsgårdarna Lillsjön och Hällkana för att ge bättre möjligheter till motion och rekreation
- skapa möjlighet till spontanaktiviteter
- utveckla möjligheterna till vinteraktiviteter genom skidspår, skridskoslingor, isbanor
- skapa nya och upprusta befintliga park- och grönområden
- säkerställa att miljöer för idrott finns med vid planering av nya bostadsområden
- förbättra möjligheterna att gå och cykla, bland annat genom att bygga ut gång- och cykelvägar, trafiksäkerhetsåtgärder, skyltning och drift/underhåll
- det ska finnas anläggningar av god kvalitet och möjlighet att utöva de flesta idrotter
- kommunens friluftsområden ska vara tillgängliga under hela året
- simhallen ska erbjuda bassängtider för olika kategorier av besökare
- bredda utbudet i simhallen - baserat på besökares önskemål
- erbjuda simskola för 6- och 8-åringar på skoltid.

6 Turism

Verksamhetsidé

Upplands-Bro har med sina unika natur- och kulturvärden och sin närhet till huvudstaden alla förutsättningar att ytterligare utveckla denna näring.

Vi har i vår kommun redan idag ett stort antal svenska och utländska besökare och fritidsboende. Besöksnäringen är en tillväxtbransch som av många bedöms ha den största potentialen i Sverige. Näringen skapar nya arbeten och ökad lönsamhet för företag inom servicesektorn. En expansiv besöksnäring bidrar också till att stärka kommunens identitet.

Detta vill vi uppnå genom att

- arbeta enligt turiststrategin för att strategiskt utveckla besöksnäringen i kommunen
- marknadsföra Upplands-Bro som en attraktiv och välkomnande destination för besökare
- våra besökare informeras på ett tydligt sätt om vår kommun och de turistmål och aktiviteter som erbjuds
- besökare erbjuds en väl fungerande service
- kommunen bidrar till utveckling av nya attraktiva besöksmål
- slå vakt om vår unika natur- och kulturmiljö
- Upplands-Bro kommun betraktas som en trygg, kunnig och serviceinriktad samarbetspartner i frågor som rör besöksnäringen
- fortlöpande utveckla ett levande Upplands-Bro där ett ökande antal människor kan försörja sig året runt genom turism- och besöksnäringarna
- utveckla infrastrukturen för att underlätta för det lokala näringslivet att bedriva sina verksamheter.

Långsiktiga mål (från turiststrategin antagen 2014):

- antal besök i Upplands-Bro har ökat med 15 % 2017 (jmf TEM 2011)
- antal årsanställda hos företag inom besöksnäringen har ökat med fem personer 2014 – 2017
- fem nya företag som bedriver verksamhet inom besöksnäringen har startat 2014 – 2017.

7 Fritidsgårdar – Ungdomens Hus

Verksamhetsidé

Den gemensamma idén är att utforma verksamheten individuellt och utifrån besökarnas önskemål och behov. Besökarna ges därmed reellt inflytande. Detta kräver stor lyhördhet och flexibilitet hos såväl ledningen för verksamheten som hos personalen.

Den gemensamma grunden för verksamheterna har ett hälsofrämjande perspektiv, arbetet inriktar sig på att stärka frisk- och skyddsfaktorer.

Alla ungdomar i Upplands-Bro ska i sitt vuxenliv bära med sig en känsla av att de öppna verksamheterna i kommunen fanns där, mötte, stöttade och utvecklade dem utifrån deras egna behov eller intresse under ungdomsåren.

Detta vill vi uppnå genom att:

- Stödja, följa och stärka individen såväl dagtid som kvällstid.
- **Dagtid** möjliggörs detta genom det aktiva arbetet i skolorna. Som deltagare i olika elevvårdsgrupper och i arbetet med utformning och utveckling av handlingsplaner och gemensamma värdegrunder. Möjlighet genom fysisk närvaro att möta individen i såväl spontana som organiserade möten och som goda förebilder stärka individens självkänsla, självförtroende och förmåga att hantera olika livssituationer.
- **Kvällstid** erbjuds en glädjefylld anpassningsbar arena, där möjlighet till såväl spontan som organiserad verksamhet ges. Tillfällig eller varaktig samverkan skapas med yttre aktörer i syfte att bredda verksamheten. Med tydliga regler, lyhördhet, anpassningsförmåga och delade värderingar skapas demokratiska, jämlika, politiskt, religiöst obundna trygga mötesplatser. Liksom på dagtid ges tid till spontana samtal med individen, förtroende skapas och därmed varaktiga relationer mellan vuxen och ungdom. Öppettiderna är anpassade till ungdomarnas fritid.
- Vid valborg och skolavslutning och vid behov finns ett väl utvecklat samarbete mellan verksamheterna, frivillighetsorganisationerna, polis och sociala myndigheter som fungerar som stöd för ungdomarna i för dem eventuellt utsatta eller riskfyllda situationer. På sommarlovet erbjuds också aktiviteter i samverkan med föreningar och studieförbund, verksamheten flyttar vid dessa tillfällen till för ungdomarna välkända utemiljöer.
- En för kommunen övergripande och gemensam strategi för barn och ungas uppväxtvillkor kommer att utarbetas.

För fritidsgårdarna:

- Utveckla samarbetet mellan fritidsgårdarna.
- Bidra i arbetet med en handlingsplan för det drogförebyggande arbetet.
- Sträva efter ett gott samarbete med föreningslivet.

Ungdomens Hus:

- Ungdomens hus etableras inom kommunen.